

Szabó Ferenc

TESTBEN VALÓ LÉTÜNK

Szemponatok a földi valóságok teológiájához

Az a tény, hogy az isteni Ige felvette az emberi testet és közöttünk lakozott, új jelentést adott testben való egzisztenciánknak. Szépen tanítja ezt a Zsinat: "Az ember misztériuma csak a megtestesült Ige misztériumában világosodik meg igazán. ... Ő 'a láthatatlan Isten képmása' (Kol 1,15), ő a tökéletes ember, aki visszaadta Ádám leszármazottainak az első bűn óta eltorzult Isten-képmásoknak Istenhez való hasonlóságukat. Az emberi természet bennünk is roppant méltóságra emelkedett azzal, hogy Krisztus azt magára öltötte, anélkül, hogy megsemmisítette volna. Igen, ő az Isten Fia, valamiképpen minden emberrel egyesült, amikor testté lett. Emberi kézzel dolgozott, emberi értelemmel gondolkodott, emberi akarattal cselekedett, és emberi szívvel szeretett. Ő zűz Máriától született, így valóban egy lett közülünk: mindenben hasonló lett hozzánk, a bűnt kivéve" (Gaudium et Spes 22; vö. II. János Pál, *Redemptor hominis* 13.).

Caro: cardo salutis (= a hús az üdvösség sarkpontja), mondták az egyházatyák, hangoztatva a Megtestesülés valóságát. Érvelésükben az a meggondolás is szerepelt, hogy amit a megtestesült Ige nem vett fel, nincs megváltva. Az emberi test iránti keresztény tisztelet első forrása tehát a Megtestesülés misztériuma. De az egyházatyák – Szent Pál nyomán – hivatkoznak még a test feltámadása és az eukarisztia misztériumára is. Ugyanakkor – és ebben főleg a manicheizmusból megtért Szent Ágoston a felelős! – a testiség-szexualitás és a bűn között olyan kapcsolatot teremtenek, ami az antik (görög-római) filozófusoknál még ismeretlen volt. Michel Foucault monográfiái a szexualitás történetéről megmutatták, hogy a pogányoknál is szerepet játszott egy bizonyos fegyelem, önuralom, de az élvezet, még a magányos szexuális gyönyör is csak a keresztény érában lett erkölcsi gond. Foucault formulája szerint: a pogány *souci de soi* (önmaga gondja) helyét a keresztényeknél elfoglalta a *soupcion de soi* (önmaga gyanúsítása). Vagyis a szexualitás gyanúsá lett. Krisztus tanítványai számára egészen csak az tiszta, akinek szándéka, szíve is tiszta. A keresztény, mint mindenben, itt is Isten akaratát keresi, Isten jelenlétében jár el, a lélek szerint él. A testet a Szentlélek templomának tekinti; a szexualitást relativizálja, miként minden más földi valóságot. Várja a test feltámadását és az örök életet. A keresztény tehát nem bálványozza a testi élvezeteket: nem istene a has vagy a szex; hiszen:

"Isten országa ... igazságosság, béke és öröm a Szentlélekben" (Róm 14,17).

"Megtetesült szellem"

Az ember hominizációval minőségi változást hozott az állatvilággal szemben: a gondolkodó és szabad lény a fejlődés virága, a föld gyümölcse, ugyanakkor túlszárnyalja az anyagi mindenséget, s nyitott a Végtelenre. Isten önmagához hasonlóan teremtette, ezért a személy minden teremtményhez viszonyítva öncél. Isten öröktől fogva szeret engem és örök életre szánt, ezért vagyok egyedülálló, megismételhetetlen misztérium.

Szüleim révén, származásomban, génjeimben benne van a korábbi fejlődés eredménye, az első nemzedékek tulajdonsága. Amikor öntudatra ébredtem, már ott voltam az adott világ ölén. Természetemet tekintve tehát magam is adottság vagyok. A hit szemével: adomány, Isten ajándéka. Ugyanakkor el kell fogadnom, szentesítenem kell, amit a léttel együtt látszólag rámkényszerített egy külső hatalom, illetve bele kell egyeznem teremtembe és be kell fejeznem ezt a teremést szabad közreműködéssel, élve a sajátos hivatással kapott kegyelmekkel. A hominizációt tehát humanizációval teljesíti be az ember, és pedig másokkal párbeszédet folytatva, velük együttműködve a társadalomban, családban, különféle környezetben. Az ember ugyanis, jóllehet egyedülálló és megismételhetetlen, nem zárt világ. Sőt azt kell mondanunk: éppen, mivel személy, azért interszubsjektivitás, nyitott más személyek felé, és személyesedése csakis az emberekkel való közösségben (szerelemben), szolidaritásban bontakozhat ki igazán. Testem is a másokkal való kommunikáció eszköze, közvetítője. A másikkal való viszony sajátos kifejezést nyer a szexualitásban: a szerelemben, házassági-családi kapcsolatokban, de az élet egyéb (a munka, a művészi alkotás, a szórakozás, sport stb.) területein is.

Az ember tehát "megtetesült szellem". A test nem pusztán a lélek "eszköze" vagy "kalitkája", vagy "csónakja", hanem (szimbolikus és valóságos) közvetítő az én és a világ, az én és mások között. Az emberi lény kezdettől fogva test és lélek lényegi egysége: sohasem tiszta anyag vagy tiszta szellem. A lélek kezdettől "informálja", áthatja a testet, miként a mosoly az arcot, nem lehet elválasztani a kettőt. Ezért azt mondhatom, hogy nem "birtokolom" testemet, mint valami tárgyat, hanem én magam a testem (is) vagyok. Ezt a perszonalizmus és egzisztencializmus (Marcel, Mounier, Merleau-Ponty) nagyon hangsúlyozza. Feladatomban az, hogy egyre inkább átszellemítsem testemet, vagyis szabadságom kifejezőjévé, nyelvezetévé tegyem, hogy ne akadály, hanem lehetőségeim kiszélesítésévé legyen hivatásom, Isten akarata teljesítésében. Ez tökéletesen csak a test feltámadásakor valósul meg a Lélek hatalma révén.

A test tehát a világgal és másokkal való kapcsolatteremtésünk "nyelvezte". Ugyanakkor bizonyos szempontból korlátozza is a személyt: ösztönei, heves indulatai, egészsége és betegsége, fogyatékoságai, gyönyörei és fájdalmai mélyen érintik: én örülök és szenvedek, én öregszem, én halok meg... A szexualitás még csak megkettőzi a végesség, korlátoltság tudatát: én, a férfi nem vagyok nő, és megfordítva. A férfi-nő "hasadás" megjelöli az emberi állapotot. Valamennyien mint férfiak vagy mint nők éljük meg helyzetünket. És ez a tény meghatározza a másokhoz és Istenhez való viszonyunkat is. A szexualitás jelentőségét nem szemlélhetjük tehát kizárólag a személynek tett szolgálatokban vagy utódok nemzésében. A nemiség – amely mindig mindenkit meghatároz – vagy inkább: a nemileg meghatározott test a személy kifejezése a világban, a "nyelvezet" a másokkal való kapcsolatban: az arc, a testmozgás, a férfi és a nő megjelenése "beszéd", nem is szólva a szerelem különböző, komplementáris nyelvezetéről. Nem pusztán a szexuális kapcsolatok (szerelemházasság) illetve a családi és rokonsági viszonyok, hanem egyáltalán pszichénk, magatartásunk, örömeink és fájdalmaink, az életkorok, az öregedés, a társadalmi élet számos szokása és "rituáléja", "szimbolizmusa" mind-mind különböző a férfi, illetve női egzisztenciában. Természetesen ez áll a cölibátusban élőkre is, hiszen a szexuális kapcsolatokon túl (ami itt hiányzik), a nemiség szinte minden mozzanatban és síkon megnyilatkozik, az ösztönös vágyaktól, a szerelmi vágyakon keresztül, az elfojtott vagy kielégített gyönyörig, a tekintettől és kézfogástól, a flört ezer változatán át, a szublimált szexualitásig vagy az elfojtásból eredő neurózisokig, illetve a kiegyensúlyozott barátságig, a szolgáló szeretetig vagy a kreatív és termékeny, boldogító (házastársi) szerelemig.

Ezeknek a "hálózatoknak" rácsa mögött húzódik meg és "érvényesül" a személyi szabadság. Világos, hogy a – valláserkölcsi meg gondolásoktól eltekintve is – az ember a társadalomban számtalan szokáshoz, írott és íratlan törvényhez alkalmazkodik, tabuk és elfojtások korlátozzák szabadságát, még az öröklött hajlamok, a kényszerű helyzetek többé-kevésbé determináló hatásain túl is. Az igazi szabadság a szeretetből fakad és a szeretet felé tendál; de lendületét számtalan tényező fékezi. Ezt tudatosítanunk kell, ha realisták akarunk lenni. Valaki szellemesen így jellemezte a modern ember irrealizmusát, aki nem akarja elfogadni korlátait (végességét), és nem akar áldozatot hozni a nagyobb lelki szabadságért: keres, anélkül, hogy találni akarna; fogyni akar, anélkül, hogy lemondana a jó ételekről; szeretkezni akar, de gyermeket nemzeni nem; társadalomban akar élni surlódások nélkül; atyának nevezi magát, anélkül, hogy valakinek fia lenne; próféta akar lenni minden kellemetlenség nélkül. A "koffeinmentes kávé" lehetne a jelképe.

Mindez nem idegen témánktól, hiszen az igazi realizmus, vagyis a valódi emberi állapot felmérése elengedhetetlen, amikor az Isten és ember közötti kapcsolatokról, illetve az emberi erőfeszítés megszenteléséről van szó. A hívő állapota nem tiszta szabadság, éppen mivel testben

él; a végesség és a bűn korlátai között tevékenykedik (Félreértés ne essék: a test nem azonos a bűn forrásával!). Mint már mondtuk, vállalnunk kell az emberi állapotot, testünket, természetünket, végességünket, mindazt, amit a születéssel (teremtéssel) kaptunk, és szabadon befejezve teremtésünket kell megvalósítanunk: emberi és keresztény hivatásunkat. Az isteni Ige, aki a megtestesüléssel magára vette az emberi állapotot minden korlátozottságával együtt (a bűnt kivéve), példát mutat arra, hogyan szenteljük meg a világot. "Voluit mundum consecrare..."; meg akarta szentelni a világot, olvassuk a régi karácsonyi martirológiában.

A világ megszentelése

Ma, a szekularizálódás idején anakronisztikusnak hangzik, ha valaki a világ megszenteléséről, vagy a földi valóságok – a test, a szerelem, a játék, a sport, a szórakozás, a szabadidő, a technika, a munka stb. – megszenteléséről beszél. Pedig ez a feladatunk, csak helyesen kell értenünk a megszentelést. Nem szakralizálásról van szó, ami azt jelentené, hogy a lét és az élet bizonyos területeit kivonjuk a "profán" használatból, hogy Istennek szenteljük. A Zsinat elismerte a világ, a természet és általában az evilági valóságok (tudomány, gazdaság, kultúra) jogos autonómiáját. A "világi" világ követelése jogos, hiszen a Teremtő, amikor létrehozta a világot és a dolgokat, illetve megadta mindennek a saját törvényszerűségét, azt akarta, hogy ezek a valóságok önállóak legyenek. A transzcendens (= teremtő) okság nem azt jelenti, hogy Isten állandóan belenyúl a világ folyásába, hanem a "felfejlődő" és önmagát állandóan túlszárnyaló világ és benne az ember, Istentől függve (a létben, tehát a Létforrásból merítve az állandó teremtés folyamán) önnönmaga teszi magát önmagává. Teilhard de Chardin tömör kifejezése szerint: "Dieu fait se faire les choses", Isten "teremtökké", cselekvökké teszi a dolgokat és az embert.

A filozófia (teremtésből folyó) megfontolásait ki kell egészítenünk a krisztusi megváltás (üdvösség) távlatával. Az új teológia és nyomában a Zsinat elutasítja az ún. "tisztá természet" (natura pura) hipotézisét. De facto, ténylegesen olyan világban élünk, amelyet Isten Krisztusért és a mi megistenülésünkért teremtett: minden Krisztushoz van rendelve, a bűnbeesés után is minden az üdvösség "szférájába" tartozik, – rendeltetésénél fogva. A világ az üdvösség drámájának színtere, s majd követi az embert a megdicsőülésben, ahogy Szent Pál hirdeti a Római levél 8. és a Korintusi levél 15. fejezetében. A Gaudium et Spes kezdetű zsinati konstitúció leszögezi: "A keresztények ne gondolják azt, hogy az emberek leleményességéből és erejéből született alkotások szemben állnak Isten hatalmával, vagy azt, hogy az eszes teremtmény mintegy vetélytársa a Teremtőnek. Éppen ellenkezőleg: meggyőződésünk, hogy az emberiség sikere Isten nagyságát mutatja és az ő titokzatos elgondolásainak a gyümölcse. Minél nagyobbra nő azonban az ember hatalma, annál szélesebb körre terjed ki az egyének és közösségek felelőssége. Kitűnik

mindebből, hogy a krisztusi üzenet nem vonja el az embereket a világ építésétől, nem teszi őket közönyösekké sorstársaik iránt, éppen ellenkezőleg: még szigorúbban kötelezi őket, hogy a világ javára munkálkodjanak."

A keresztény ember evilági tevékenységét dialektikus feszültség jellemzi. A hívő tudja, hogy Isten országának uralma csak a világ végén valósul meg teljesen, és az új világ Isten ajándéka, a teremtő Lélek műve lesz. Ugyanakkor azt is tudja, hogy Jézus Krisztussal, a megtestesült Igével, már megkezdődött az Ország, "Isten uralma": Krisztus feltámadása után Lelkével ebben a világban működik, összegyűjti a kiválasztottakat, tehát az emberek "spiritualizálásával", az igazság, igazságosság és szeretet birodalmának kiterjedésével már kibontakozóban van az Ország. Ennek "helye", "környezete" az Egyház. Ez az "isteni milió", vagyis az Istennek önmagukat átadó és testvéreiket szerető hívők közössége. Szent Pál szerint ez Krisztus Teste. Az Egyház – látható és misztikus valósággal – nem azonos Isten országával; annak csak csírája. Gratia est semen gloriae, a kegyelmi élet a dicsőség magva, ismételtették az egyházatyák.

A hívő ember ennek az Orzágnak a kibontakozását készíti elő a teremtés befejezésével, a világ humanizálásával: tehát azzal, hogy a testet és a szexualitást a szeretet kifejezésévé teszi: igyekszik gyógyítani a betegséget, enyhíteni a nyomort, előmozdítani az igazságosságot és szolidaritást. Mindezt az ítéző Krisztus szavaira gondolva teszi: "Amit e legkisebb testvéreim közül egynek is tettetek, nekem tettétek." (Mt 25-40). A fejlődés előmozdítása elválaszthatatlan az evangélizálástól, hirdetik újabban a pápák; a szeretet gyakorlati kifejezése a szolgálat, a szolidaritás és az igazság előmozdítása. Istenre hagyatkozunk, de nem hagyjuk fatálisan a világot saját folyására. Ha már mindent megtettünk a betegség kiküszöbölésére, az igazságtalanság megszüntetésére, akkor – erőfeszítésünk maximumán – Istenre hagyatkozunk: Nélküle semmit sem tehetünk; Ő adja a növekedést, Ő alakítja át, "konszekrálja" az általunk előkészített ostyát.

Isten országának transzcendenciája relativizálja evilági életünket és tevékenységünket, és ugyanakkor radikálissá teszi az országért vállalt elkötelezettségünket. A relativizálás tehát nem jelenti a világból való elmenekülést (amint ezt bizonyos keleti vallásoknál megfigyelhetjük): a hívő azért tekint mindent viszonylagosnak, mivel "ez a világ elmúlik" (1Kor 7,31). Az eszkatológikus reménységéből fakad a már és a még nem dialektikus feszültsége: meg vagyunk ugyan váltva, de még reménységben élünk (Róm 8,24); emberi egzisztenciánk csak a halál után, a végső feltámadáskor teljeseedik be. Akkor majd megnyilvánul az, hogy már Isten gyermekei vagyunk, már a megkezdett örök életet éljük (vö. 1Jn 3,1-3). Akkor majd a hit látássá tökéletesül, a remény birtoklássá válik, de megmarad a szeretet (vö. 1Kor 13,12-13).

Mi hát a keresztények feladata a világban, mit jelent a világ megszentelése? A Zsinat a *Lumen gentium* 34. pontjában ezt tanítja: "Jézus Krisztus, az örök Főpap, a világiak által is folytatni akarja tanúbizonyosságtételét és szolgálatát. Évéegett megeleveníti őket Lelkével, és szüntelenül ösztönzi őket minden jó és tökéletes munkára... A világiak – minthogy Krisztusnak vannak elkötelezve, (*Christo dicati: keresztység*) és a Szentlélek fölkente őket (bérmálás) – fölséges hivatást és készséget ("fölszerelést", képesítést) kaptak arra, hogy egyre gazdagabban teremjék a lélek gyümölcseit. Mert minden munkájuk, imájuk, apostoli kezdeményezésük, hitvestársi és családi életük, mindennapi munkájuk, testi-lelki pihenésük, ha a Lélekben viszik végbe, sőt az élet terhei is, ha türelmesen hordozzák azokat, Jézus Krisztus által Istennek kedves lelki áldozattá válnak (vö. 1Pét 2,5). Mindezeket a szentmisében az Úr testének felajánlásával együtt ajánlják fel készséges szeretettel az Atyának. Így a világiak, imádkozva és dolgozva, Istennek szentelik a világot: *qua adoratores ubique sancte agentes ipsum mundum Deo consecrant.*"

Ez a "konszekráció" tehát: 1) felajánlás Istennek (Krisztus áldozatával a szentmisében önmagukat, munkájukat, örömeiket és szenvedéseiket is felajánlják); 2) Istenre irányulva rendezik az evilági dolgokat, keresik Isten országát és 3) mintegy kovászként hatva át a világot, hozzájárulnak ahhoz, hogy minden Isten üdvösségterve és a Lélek szerint történjék a Teremtő és a Megváltó dicséretére. Mindezt szépen összefoglalja a *Lumen gentium* 31. pontja, amikor leírja a világiak sajátos hivatását, megkülönböztetve azt a papokétól és a szerzetesekétől. A keresztények hitükkel, reményükkel és szeretetükkel tanúságot tesznek arról, hogy csakis az evangélium, a nyolc boldogság szelleme szerint alakulhat át és ajánlható Istennek a világ.

Testi egzisztenciánk a hit fényében

Mindezt alkalmazhatjuk a testben való egzisztenciára, a munka és pihenés, a sport és az egészségvédelem, a szexuális és a házasság élet különböző szempontjaira, egyszerűen mindarra, ami emberibbé, szabadabbá, Isten kegyelmével szemben nyitottabbá teszi az embert. Az ember Isten képmása, ezért képes Istenre: képes párbeszédet folytatni Vele, vagyis hittel válaszolni Szavára (amely kinyilatkoztatásban fejeződik ki, de a lelkiismeret szaván keresztül is hívja); képes befogadni a feltámadt Krisztus Lelkét.

A katolikus tanítás szerint az ember belső egyensúlya az ösbűnnel megromlott: az értelem elhomályosult, az akarat rosszraahajló lett, amint a katekizmusban tanultuk. Bármint legyen is az "eredeti" (vagy áteredő) vétek teológiai értelmezése, azt hinnünk kell, hogy a belső meghasonlottság gyökere valami ősi katasztrófa (Róm 5). Az egyensúlyt Krisztus Lelke erejében állíthatjuk helyre: a Lélek az igazság, a Lélek a szabadság

és a szeretet, a belső béke és öröm forrása. A Lélek világában (emberekben) való működése révén bontakozik ki Isten országa.

A keresztség bekapcsol bennünket Krisztus Testébe (az Egyházba); a bérálásban a Szentlélek felken bennünket, hogy tanúságot tegyünk a kibontakozó isteni életről. A házasság szentségében maga a szexuális kapcsolat, a házastársi aktus lesz a kölcsönös önátadás jele, a hívők számára pedig Krisztus és az Egyház szeretetkapcsolatát jeleníti meg (vö. Ef 4,21-33; Mt 1,1-12). Az Istennek szentelt szüzesség vagy megtartóztatás (cölibátus) viszont arról tanúskodik, hogy "ez a világ elmúlik" (1Kor 7,31), tehát relativizálja a szexualitást, amelynek a végső időkben, a feltámadás után már nem lesz meg a mostani közvetítő szerepe (vö. Mt 22,29-33).

Testi létünket a teremtés és a megváltás fényében kell szemlélnünk, hogy ez az új látás segítsen bennünket a helyes cselekvésben, a világ humanizálásában, a test "perszonalizálásában". Mert a kegyelem az emberi személyen (a szellemi-testi lényen) keresztül hat a világra, amely az üdvösség drámájának színtere. Testemet – jó és fogyatékos "adottságaival" – elfogadom mint a Teremtő ajándékát. Szüleimet, természetemet nem én választottam, kaptam; de az adottságot a hitben Isten ajándékának tekinthetem és világban való jelenlétem, a másokkal és Istennel való kapcsolatomban "kifejezésévé", szabadságom közvetítőjévé tehetem.

A keresztesny aszkézishez tartozik tehát először is, hogy elfogadjuk testünket /nemünket!). Testünk a gyönyör (évezet) és a fájdalom forrása. A gyönyörkeresés (evés-ivás, szexuális élvezetek) terén igen gyakori a szélsőségség, mértéktelenség. Természetesen szükségünk van önfegyelemre, az ösztönök fékezésére, a szenvedélyek "kanalizálására", mederbe terelésére. A libido (tágabb értelemben vett szexualitás) elsőrendű energia, de nehéz "féken tartani"; aki nem hivatott a házasságra, szublimálhatja, vagyis beállíthatja szellemi célokra, tehát mások, ill. Isten szolgálatának mozgatójává, – az önátadás és a szeretet kifejezésévé avathatja. Az emberben folyton ösztönös erők, vágyak, félelmek, elfojtott agresszivitások dolgoznak. A keresztesny aszkézis célja az, hogy az ember eljusson a szabadságra és egy bizonyos egyensúlyra a "szex" és a "szív" közötti feszültségben is, hogy megtehesse Isten akaratát. Az újpogány hedonizmus és szex-örület, illetve a másik oldalon egy bizonyos manicheizmus és janzenizmus képviselik a végleteket. "Ni ange, ni bête", hangoztatta Pascal az angyal és az állat között vergődő emberről. Kétségtelen, hogy a janzenista Pascalt és már korábban egy bizonyos (puritán) protestantizmust erősen befolyásolta a meglehetősen pesszimista Szent Ágoston.

A janzenista és puritán nevelés hatásait pl. Lisieux-i Szent Teréz életében is megfigyelhetjük. Jellemző az a bizalmas közlés, amelyet betegágyán tett nővérének: "Testem mindig zavart engem, nem jól éreztem

magam benne..., egészen kis koromban már szégyenkeztem miatta..." Természetesen, ez a vallomás nem vet árnyat a fiatal kármelita hősies életszentségére, aki nemcsak a tüdőbaj miatti "kisebbedést" vállalta nagy türelemmel, hanem átélte a hitellenes kísértés éjszakáját is: a "bűnösök asztalához" ült, hogy engeszteljen a hitetlenekért.

A keresztény aszkézis nem pusztá tréning, merő voluntarizmus, hanem a hit, a remény és a szeretet gyakorlása is egyben. Az "ingyenesség idején" – az eszmélődés, az ima, a barátság, a pihenés alkalmával – igyekszünk jobban megismerni önmagunkat, elfogadni "adottságainkat" (jó és kedvezőtlen jellembeli tulajdonságainkat egyaránt), vállalni az örömeket és szenvedéseket úgy, hogy egyre nagyobb szabadsággal, Isten akaratát keresve, hivatásunkat teljesítve "testet adunk hűségünknek". Vagyis naponta megküzdünk azért, hogy egy kicsit humanizáljuk önmagunkat és a világot. Ne a "test", hanem a Lélek szerint járjunk, reménykedve várva "testünk megváltását", a végső megdicsőülést (Róm 8).

"Testvérek, a meghívásotok szabadságra szól, csak ne éljete vissza a szabadsággal a test javára, hanem szeretettel szolgáljatok egymásnak. Mert az egész törvény ebben a mondatban teljesedik be: Szeresd ember társadat, mint saját magadat" (Gal 5,13k) Szent Pál itt a galatáknak a krisztusi szabadságról beszél, vagyis a mózesi törvény alóli felszabadulásról. Isten most már nem kötáblákra vési a tízparancsolatot, hanem az emberi szívekbe árasztja a szeretetet a Szentlélek által. Erről szólt Pál már a Római levél 5. fejezetében is; a 7-8. fejezetekben pedig a belső meghasonlottságról, a "test" – vagyis a "hús", a bűnös kívánságok és szenvedélyek székhelye – és a Szentléleknek engedelmeskedő szellem belső küzdelméről.

De a feltámadt Krisztus Lelke újjáteremti a hívőt, ezért tud a Lélek szerint járni és gyümölcsöt hozni. Olvassuk tovább a Galata-levelet: "Kérlek tehát benneteket, hogy lélek szerint éljete, s akkor majd nem teljesítitek a test kívánságait. A test ugyanis a lélek ellen tusakodik, a lélek meg a test ellen. Ellentétben állnak egymással, s így nem azt teszitek, amit szeretnétek. Vezessen benneteket a lélek, akkor nem vagytok alávetve a törvénynek. A test cselekedetei nyilvánvalók: kicsapongás, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonáság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlók. Mint már előbb mondtam, most ismét kijelentem: Akik ilyeneket művelnek, nem öröklék Isten országát. A Lélek gyümölcsei viszont: szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás. Ezek ellen nincs törvény. Akik Krisztus Jézushoz tartoznak, keresztre feszítették testüket szenvedélyeikkel és kívánságaikkal együtt. Ha a Lélek szerint élünk, viselkedjünk is a Léleknek megfelelően" (Gal 5,16-25).

A két "lista" tehát szembeállítja a "test" szerinti és a "Lélek" szerinti élet jellemzőit. A Lélekben való új élet "mortifikációt", "kis halált" (Babits), lemondást követel. De a keresztyény ezt a több, szabadabb, teljesebb életért teszi. Az aszkézisnek nincs értéke, ha nem szeretetből és a szeretetért történik. "Odaadhatom a testemet is égőáldozatul, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem" (1Kor 13,3).

A Szentlélek jelenléte miatt lesz a test szent (1Kor 6,12-20). Az eukarisztiaiban, az Úr szentségi Testében részesedve a hívők Krisztus Testét, az Egyházat építik. Az egy Kenyérből részesedve, az egy Lélektől alakítva (1Kor 12 és 13; Ef 2,13-21) növekszenek a végső teljesség felé, reménykedve várják a test megváltását (Róm 8), amikor majd a teremtető Lélek Krisztus egyetlen Testévé változtatja a választottakat.

Heinrich Rothaus

A SZENVEDÉLYEK MEGTAPASZTALÁSA

Betegség ellenére új életet kezdeni

A würzburgi egyházmegye szinódusának "A jelen szükségletei" című dokumentuma utal arra, hogy társadalmunkban több millió ember nyomorog anélkül, hogy tudomást szereznének róluk. Ilyenek pl. azok, akik társadalmi segélyből élnek; elnyomott és megfélemlített gyermekek, a hajléktalanok, sérültek, ideg- és érzelembetegek, drogosok, öregek. "A szükség, szenvedés és a tőlünk való különbözőség nem ritkán szorongást, félelmet és undort kelt bennünk. A szükségét szenvedő vonásaiban mindegyikünk az ember arcát fedezi fel: arc, amely sajátom is, vagy legalább is az lehetne. A szükségét szenvedő pedig az egészségesben, a normálisban, a sikeresben azt az emberi arcot látja, amely már övé is volt, sőt ma is övé lehetne. S éppen ez jelent számára kihívást: Miért éppen én vagyok ilyen, és nem a másik? Aki mindezt nem képes belátni, az menekülni próbál. Ez legkönnyebben akkor sikerül, ha száműzzük tudatunkból vagy annak peremére szorítjuk a szükségét szenvedőket, akikből a fenyegetés árad felénk. Ezzel a folyamattal azonban csak új szenvedés születik."

A szükség, szenvedés vagy tőlünk való különbözőség elfojtásának és kizárásának mechanizmusa mindig is működött, ahol emberek éltek együtt. Az ószövetségi Izrael és a középkori városok számára alig is nyílt más lehetőség a leprásokkal és hasonló betegekkel szemben, minthogy messzemenően kizárják őket az emberi közösségből. De ott és akkor is kizárjuk a betegeket, "anormálisokat" és a kényelmetleneket, ahol erre nincs szükség. Sőt, egész jóléti társadalmunkat, és vele az egyesek maga-